

Cena 1'50 din

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Velja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Rokopisi se ne vračajo - Pošt. črk. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Zloraba veličine je, če moč
se loči od vesti. (Shakespeare).

Na ogled brezplačno! Obdržite!

Zdaj pošiljamo na ogled nadaljnjim novim naslovnikom po pet zaporednih števil (štev. 23/10. VI.—27. 8. VII. 1939), št. 26. od 1. julija s položnico. Teh števil ni treba vračati. Nadaljnje številke bomo pošiljali tistim, ki bodo do tlej tednik naročili — zadostuje dopisnica — ali nakazali vsaj del, to je najmanj za 3 mesece din 9' — naročnine. Ne zavržite nobene položnice! »Edinost« naj gre iz rok v roke med prijatelje! Cenj. zaupnike prosimo za sodelovanje!

Uprava »EDINOSTI«
Maribor, Kopališka ulica 6

25 let je že od takrat...

V času, ko se lahko vsak trenutek utrga tista tenka nit srečnih naključij, na katero je pripet mir v Evropi, se naša misel znova in znova zateka v tiste dni, ko se je s streli v Sarajevu sprožil plaz, ki je pokopal pod seboj na milijone življenj. S strahom in upanjem primerjamo današnji mrzlični čas s tedanjim, presojamo možnosti miru in vojne, tehtamo razmerje med silami in čakamo.

Pred 25 leti je padel kot žrtev — bolj svoje trme in želje po prestižu do dna kompromitiran monarhijski kakor pa porajajoče se revolucionarne narodne zavesti in samozvesti — neznan in povprečen mož, kakršnih je vladalo dotlej že na tisoče v Evropi in od katerih dobrega ali slabega razpoloženja, samovolje ali popustljivosti je bila v preveliki meri odvisna usoda in blaginja narodov in ljudstev. Za življenje takega moža, ki je bil določen, da z »ljudomilnimi reformami« ali z »večstoletno svetlo tradicijo« tudi proti volji tistih, ki se jih to tiče »osreči« svoje dobre podanike, so morali žrtvovati svojega življenja milijoni ljudi. Med temi, ki so šli na morišče bodisi slepo in brez premisleka, ker so bili vajeni, da se pokorijo, bodisi zaslepljeni po visoko donečih frazah tistih, ki so ostali doma, ali pa tudi taki, ki so se šli boriti v trdni veri, da je tozadnjič v zgodovini človeštva, med vsemi temi je bilo nešteto umetnikov, ki bi obogatili človeštvo z neslučenimi zakladi duha, in na stotine znanstvenikov, ki bi privedli človeštvo za nov korak bliže luči. Se nikoli ni bilo nobeno življenje tako urago poplačano.

Seveda pa bi bila krivica pripisovati vso krivdo le posameznim redkim več ali manj nesposob. ljudem. Ti ljudje so morali po strahotni nujnosti svoje vzgoje in svojega okolja ravnati tako, kakor so ravnali. Končno so bili samo orodje, samo izvršitelji tistih skritih in nikoli povsem očitih sil, ki odločajo neke daleč za odrom zgodovine o usodi narodov. Krivda je v prilikah, ki dajejo nekaterim posameznikom, ki se ne zavedajo odgovornosti, možnost, da ravnajo kakor jim pregrejuje trenutek, in da je od teh trenutkov odvisna usoda tolikih ljudi.

25 let je že od takrat. Čeprav se je zemepisna karte Evrope zelo izpremenila, so ostale fronte nasprotujočih si sil tako rekoč iste. Na eni strani še vedno Anglija, Francija in Rusija (ki je gotovo kljub še nepodpis. paktu lahko štejejo sem), na drugi strani pa Nemčija, ki si je priključila skoro tretjino Avstro-Ogrske in Italije, ki je prešla v nov tabor. Odpad Italije pa bi na »demokratske« strani kompenzirala Turčija in Poljska ter nevtralizirala druge narode, ki so morali pred 25 leti kot nekaki vazali s centralnimi silami. Tudi splošne prilike v Evropi se niso preveč izpremenile. Tudi danes je prav tako kakor pred 25 leti odločitev o miru in vojni v eni roki.

In tak čas, ko se izpreminja politično lice sveta kar čez noč, in ko je mir odvisen manj od etičnih zahtev kakor od volje in odločnosti posameznikov, malim dr-žavam ni bil in tudi danes ni naklonjen. Tega se moramo dobro zavedati. Prav tako pa ne smemo pozabiti, da je taka

Vidov dan

praznik narodnega odpora in
narodne skupnosti

Menda ga ni naroda, čigar zgodovina bi bila polna samih zmag in samega sonca. Človeška zgodovina je napisana s krvjo in solzami tlačenih in pregananih milijonov. Tudi ni nič čudnega, če se narodi svojih najtežjih preizkušenj spominjajo, toda proglasiti spomin svojega najtežjega poraza kot narodni praznik in vztrajati več kakor pol tisočletja — to so znali samo Srbi.

Treba je namreč vedeti, da Vidov dan med Srbi ni tak »zapovedan praznik« z obvezno šolsko udeležbo, kakor smo jih bili vajeni na pr. Slovenci, ko so nam še drugi merili praznike in delavnice, ampak je to resničen narodni praznik, praznik srbskih kmetov in delavcev, prav tako kakor praznik srbske gospode. In čeprav danes vemo, da srbski kmet v času visokega fevdalizma gotovo ni imel para-

diža na zemlji, kakor tudi, da novi gospodarji niso bili vedno krvoločnejši in trši od starih, vendar je srbski kmet kaj kmalu pozabil na vse grenko in težko, kar ga je težilo v času njegove narodne svobode in je s hrepenenjem čakal na dan, ko se je lahko otresel tujih gospodarjev. Misel skrajnega odpora, ki se ni dala podkupiti po nikakem izboljšanju socialnega položaja, je krepila njihovo samozavest, dokler ni privedla do zmage.

Tudi Slovenci smo doživeli svoje Kosovo. Nič manj junaško in nič manj pomembno. Tudi naši kmetje so krvaveli za svojo misel, ki je bila prav tako ponosna, kakor misel srbskih kmetov. Da je ta misel, spomin na poraz kmečkih čet, med našim narodom še živa, nam pričajo besede prebujajoče se kmetске mladine. Tudi ona bo še doživela svoje vstaje-

nje, treba je le, da nas vse prevzame živa vera in žilavost, ki je prinesla Srbom in tudi vsem nam vstajenje in osvobojenje.

Ni čuda, da so si izbrali prav Vidov dan kot datum prve ustave osvobodjene Jugoslavije. Misel o svobodi, ki nam je prinesla Jugoslavijo, naj bi nam prinesla tudi osnove svobodnega sožitja. Ne imelo bi danes smisla raziskovati, zakaj se je vsa stvar takrat tako žalostno izjalovila in zakaj se je prav tedaj zasekal klin med Hrvat in Srbe. Mi si danes ne moremo ničesar bolj želeli, kakor da doživimo prav kmalu nov Vidov dan, ki bo nas vse zopet združil in potem tudi Slovincem omogočil, da povežemo vse jugoslovansko delovno ljudstvo v borbi za isto misel, za katero so umirali naši uporniki dedje.

J. M.

Življensko vprašanje kmetске mladine

Josip Udovič

V časopisju večkrat beremo, kako pišejo nekateri ljudje o begu kmetске mladine s podeželja v mesto. Toda ti ljudje ne pozajo življenja na vasi, ker drugače ne bi mogli pisati, da kmetška mladina noče živeti na deželi in da sili v mesta in tovarne radi udobnejšega življenja. Ne hrepenenje in želja po udobnejšem življenju. Obupne življenjske razmere jo silijo, da odhaja z doma.

Slovenska kmetška zemlja je razdeljena na številna mala posestva; samih posestev, ki ne presegajo 5 ha je skoraj polovico. Ta večinski del posestev ne more preživljati vseh onih, ki se na njem rode; prav tako ali malo boljše je s posestvi od 5—15 ha. Tudi ta posestva, ki zahtevajo za obdelovanje mnogo truda in žrtev, ne dajo vsem, ki delajo in garajo, dovolj kruha, da o plačilu za delo niti ne govorimo. Posestev preko 15 ha pa je na slovenski zemlji malo. Ogromna večina slovenske kmetске mladine živi na malih posestvih, kjer se ne pridela dovolj kruha za številne družine in kjer ni potrebnih dohodkov za nabavo najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Življenje te kmetске mladine pozna le delo in je razumljivo, da je ta mladina čisto telesno zaostala in podvržena raznim boleznim. Dalje moramo upoštevati na podeželju živeče obrtnike, katerih večina poseduje nekaj zemlje, vendar premalo, da bi pridelali zase dovolj. Prav tako kot kmetška mladina je tudi obrtniška mladina prisiljena oditi v svet, da se izuči doma ali v mestu obrti. Mišljenje, da bi lahko ostala pretežna večina kmetске mladine na rodni grudi, je zgrešeno; kajti doma nima in si ne more priboriti možnosti za najpreprostejše življenje.

Večina podeželske mladine je doma sa-

mo toliko časa, dokler je za težja dela še prešibka, čim pa postane za delo dovolj močna, takoj išče zasluzka drugod. To je razumljivo; nihče ne more zahtevati, da bi kmetška mladina delala na domači grudi, ki ji ne more nuditi niti kruha, da o drugem ne govorim. Pomisliti moramo, da dorašle 20-letni kmetски fant ali deklica ne bo mogel ostati vedno doma, ker ga bo sila prej ali slej pognala v svet iskat kruha. Vsak bo skušal oditi čimprej, ker mora biti doma prostora za ostalih 5 ali morda celo 10 članov družine, ki tudi hočejo živeti in imajo pravico do življenja, pa vedo tudi, da jih čaka enaka usoda.

V svetovni vojni je bil prirastek prebivalstva majhen. Takoj po vojni so poroke presegle običajno stopnjo; s povečanjem porok so se znatno dvignila rojstva, kar ima za posledico, da dotok kmetске mladine v mesto stalno raste. K temu bodo mnogo pripomogle še slabe gospodarske razmere.

Težko je vprašanje, kako dati tej kmetски mladini človeka vredno življenje. Gotovo je, da tega povečanega dotoka z dežele mesta in tovarne v sedanjih razmerah ne bodo moge sprejeti, da bi se delovne razmere zboljšale, pa tudi ne kaže; izseljevanje pa je onemogočeno.

Skrb za bodočnost sili kmetsko mladino k razmišljanju. Življenjska borba se bo še poostрила in kmetška mladina bo morala iti s trebuhom za kruhom. Postavljena bo pred težko življenjsko preizkušnjo. Premagati in pretolči se bo morala sama, združena z zapostavljenim delavskim slojem.

Zato ni to beg z dežele, ampak borba za življenje, do katerega ima tudi kmetška mladina pravico!

Klic s podeželja

Pomagajte po povod-
nji in toči prizadetemu
prebivalstvu

Zadnji čas smo priče neprestanih vremenskih neugod, ki obiskujejo naše podeželje, uničujejo kmetijske kulture — edino upanje našega kmeta in delavca, katerih usoda je najtesneje zvezana s tem, kar si pridobita iz zemlje z znojem in žulji. Pa tudi od kmeta in delavca odvisni sloji bodo prizadeti radi pešanja življenjskega dotoka vsled pomanjkanja potrebnih živil, katerih cene bodo spet poskočile. Tako so prizadeti po vremenskih katastrofah vsi sloji našega naroda.

doba le prehodna in da mora prav tako kakor pred 25 leti slediti nova, v kateri se gradi nov, pravičnejši red. In na to

Ob času preživljanja teh preizkušenj, ko nas je šiba tako udarila, je mogoče po mnogih krajih še edino upanje in to v pomoč od strani banovine in države, kajti brez te bi zadela naše prizadeto prebivalstvo nepopisna beda, z njo nezadovoljstvo in gospodarsko kulturno in celo narodnostno hiranje. Naš ubogi podeželan, ki mu je že trikrat uničila povoden polja in travnike, njegovo zemljo popolnoma zamočvirila in ga privedla v brezupen položaj, se z žalostjo ozira po uni-

dobo moramo biti pripravljeni, da zopet ne bo preteklo toliko krvi zaman.

jad.

čenih kulturah in išče novih možnosti, da bi škodo nekako izenačil z drugimi pridobitvami. Samo denarna pomoč bi le začasno ublažila socialno in gospodarsko stisko, a nevarnost poplav bi ostala še naprej in zopet bi obiskovale ogrožene kraje slične katastrofe. Zato naj se neha odlašanje pri izvedbi regulacije naših rek in potokov. Država naj bi čimprej začela ta dela, da se obvarujejo prizadeti nadaljnjih sličnih ali še občutnejših udarcev vsled poplav. Ni samo v interesu sedaj živečega prebivalstva v ogroženih krajih, ampak tembolj bodočega kmečkega rodu, ko bi utegnili postati polja vsled neprestanih poplav popolnoma zamočvirjena in bi bila uničena plodnost zemlje, ali bi s tem ne trpel tudi dotok javnih dajatev? Socialne razmere našega podeželja dovolj nazorno kažejo potrebo izvedbe regulacijskih del. Po povodnji prizadetemu prebivalstvu naj se da dela in zasluzka pri regulaciji in s tem se bo nudila našemu podeželju dvojna korist, ki bi bila najumestnejše zagotovilo zadovoljivega bodočega življenja.

Cenilne komisije so ugotovljale milijon sko škodo, ki jo je povzročila toča z uničenjem poljskih kultur in itak slabo obetajočim sadjem. Mnogih, zlasti viničarskih družin se polača neznošen obup, ker so izpostavljene na milost in nemilost lakoti, ker jim je toča uničila ječmen nad 80%, s čimer je uničen njih vsakdanji kruh. Prizadetim posestnikom se obljublja odpisi davka, a revnim viničarskim družinam, ki teh olajšav ne posedujejo zopet ne bo dana potrebna pomoč.

Apeliramo na merodajne činitelje, da se prizadetim priskoči materialno na pomoč, ali da se jim pomaga z živili. Tukaj je treba predvsem upoštevati socialno najslabše stoječe družine v večji meri nego one, ki socialno niso tako občutno prizadete. Našemu podeželju je treba nuditi življenjsko utego, da bo ljudstvo zadovoljno in veselo potrebne pomoči ob usodnem času, ko je njega življenjski razrahlan in da bo tako preneslo preizkušnje in težave. Kakor država in banovina, tako bi naj naše še doslej neprizadeto podeželsko zaledje pristopilo k akciji za pomoč po toči in poplavih prizadetemu prebivalstvu z zbiranjem denarnih in živiliških prispevkov, da se s tem pomaga prizadetemu ljudstvu, ki bo rado prejeto pomoč ob morebitni potrebi darovalcem vračalo.

Rajh Jože

Uredništvo in uprava »Edinosti« sporočata svojim čitateljem in naročnikom, da je morala pričujoča številka radi tehničnih ovir (dva praznika) iziti v omejenem obsegu. Zato pa bo prihodnja številka za toliko obsežnejša. Poleg tega naznanjamo, da bo po nekaj tednih izhajala »Edinost« en dan prej in jo bodo mogli naši čitatelji tudi v najoddaljenejših krajih dobiti pravočasno.

7 dni domačih vesti

* Minister dr. Mehmed Spaho je nenadoma umrl na srčni kapi.

* 27. junija je bilo 10 let po smrti dr. Gregorja Žerjave. Poseben sloves in častno mesto v naši zgodovini si je pridobil kot tajnik Jugoslovanskega kluba na Dunaju. Rojen v Ložu na Notranjskem, je študiral pravo na Dunaju, živel v Trstu, bil tudi v avstrijski koncentraciji in igral po prevratu v Sloveniji zelo pomembno vlogo.

* 50 milijonov dinarjev škode so po najnovejših ugotovitvah povzročile Sloveniji vremenske ujme. Trikrat zaporedoma smo imeli ogromne poplave, hudourniki so trgali pobočja in odnašali zemljo, trgali so ceste in odnašali mostove in brvi. Država in banovina bosta morali hitro priskočiti na pomoč, ker preti v raznih, najbolj prizadetih krajih kmetom lakota.

* Na gimnaziji v Murski Soboti, ki je bila ustanovljena pred 20 leti, je bila te dni končana matura, prva po desetih letih in sploh tretja, odkar obstaja zavod.

* Promoviral je za doktorja filozofije na ljubljanski univerzi režiser tamošnjega gledališča in znani slovenski pisatelj Bratko Kreft, ki je doma iz okolice Sv. Jurja ob Ščavnici.

* Z letalsko družbo »Aeropot«, ki vzdržuje letalski obrat na naših progah, je vlad a sedaj sklenila pogodbo, po kateri se morajo letala in material nabavljati le v tuzemstvu, v inozemstvu pa le takrat, kadar dotičnih predmetov ni na razpolago doma ali ne v odgovarjajoči kvaliteti. Vse, kar potrebuje družba za obratovanje, se uvaža v državo brez carine in drugih uvoznih dajatev. Nameščenci smejo biti le rojeni tuzemci, kar je vsekakor toplo pozdraviti. Država daje družbi brezplačno na razpolago svoja letališča in vse potrebne naprave. Razen tega dovoljuje tudi stalno subvencijo.

* Mestna občina celjska bo zgradila pri mestnem zavetišču v Medlogu sadno sušilnico in jo oddala Sadjarskemu društvu v porabo. Občina bo elektrificirala sosednje kraje Polule, Tremerje in Košnico. Nabavljen bo še en škroplilni avtomobil za ceno 220.000 dinarjev, potem en tovornjak in en stroj za asfaltiranje, kakor ga že ima mesto Maribor.

* Še vedno vremenske ujme. Letošnje poletje se vreme kar ne more ustaliti. Še vedno prihajajo iz raznih krajev Jugoslavije vesti o velikih nevihtah, poplavih itd. V Bosni se je na nekaterih krajih utrgal oblak in vse poplavljal. Tam je tudi pokvarjena železniška proga. Škodo cenijo na mnogo milijonov. Noč strahote je bila sredi prejšnjega tedna na Češkem in Moravskem, kjer je utonilo ali bilo ubitih kakih 25 ljudi. Strela je ubila več ljudi, ko je udarila v hiše.

* Tujska sezona je bila lani v Jugoslaviji ugodna, čeprav so zunanje politične dogodke in vroji tujski promet zelo ovrhali. Po uradnih podatkih je posetilo razne kraje vsega skupaj 1.007.001 tujcev, od teh 719.610 domačih in 287.391 inozemcev. Skupaj so tujski prenočili 5.479.461 krat. Na Slovenijo je odpadla dobra petina, in sicer 197.793 tujcev, od teh 60.410 inozemcev. Nočnin je bilo 1.067.162. V primeri z letom 1937. se je število tujcev v Sloveniji povečalo za 3,2%, število nočnin pa za 7%. Iz tega se vidi, da turisti ostajajo pri nas del časa. Število inozemcev je nekoliko nazadovalo, zlasti vsled združenja Avstrije z Nemčijo in vsled homatij na Češko-Slovaškem. Po vsej državi so tujski lani izdali nad eno milijardo din in odpade od te čedne vsote na Slovenijo nad 200 milijonov dinarjev. Vidimo torej, da je tujski promet ena najvažnejših panog narodnega gospodarstva. Zato je tudi skrajni čas, da tudi pri nas država in samouprava z vsemi silami podpirajo razvoj tujskega prometa, saj imajo tudi ti initelji v obliki davščin, taks, večjega prometa na železnica, pošti, telefonu, brzojavu itd. precejšen gmočni dobiček.

* Državne železnice naj v Jugoslaviji nabavljajo material v čim večji meri doma, da se dvigne domača proizvodnja. Zato je naša železna industrija zainteresirala generalno ravnateljstvo državnih železnic, naj skliče posebno konferenco, na kateri bi predstavniki naše težke industrije povedali, kaj vse lahko dobavljajo za obnovo železnic in voznega parka. Sestavi naj se sporazumno načrt, da se vidi kaj se lahko nabavi doma in kaj bo treba uvoziti iz inozemstva.

* Tlakovanje ceste v Gornji Radgoni. Banska uprava razpisuje licitacijo za tlakovanje ceste v Gornji Radgoni, in sicer od železniške postaje do carinarnice, ozir, do državnega mostu preko Mure. Stroški bodo znašali 900.000 din. Razpisana je tudi tretja licitacija za oddajo regulacijskih del na Muri, ki bodo stala 866.500 dinarjev.

Vojna na mongolsko-mandžurski meji ?

Med tem, ko razburjajo Evropejce najrazličnejša vprašanja, ki se tičejo Balkana, Baltika ali angleških koncesij v Tiencinu, je prišlo na mongolsko-mandžurski meji do hudih bojov, v katerih je sodelovalo več sto letal.

Prva poročila o teh spopadih so prinesli Japonci, ki so govorili o nešteto sovjetsko-mongolskih žrtvah in o le neznatnih japonskih izgubah, ki prav za prav sploh niso omembe vredne. Ta poročila so bila tako nerodno sestavljena, da je mogel vsakdo že na prvi pogled spoznati njih lažljivost. Danes so pred nami že tudi ruska poročila, ki ne govorijo več o skoro astronomskih številkah.

Po teh poročilih je prišlo do bojov že 28. maja, ko je skupina japonskih letal napadla dve letališči mongolske vojske. Ker so bili Mongoli presenečeni in se niso mogli pravočasno dvigniti, so Mongoli izgubili devet letal, dočim so Japonci izgubili le dve, morali pa so se umakniti. 22. junija so se japonska letala vrnila, toda tokrat je bil uspeh za Japonce že manj ugoden. Na njihovi strani je padlo 29, na mongolski strani pa 12 letal. 24. junija so izgubili Japonci 25 letal, Mongoli pa le dve letali. 26. junija je prišlo do nove bitke, v kateri so Japonci zopet izgubili 25 letal, Mongoli pa le tri. Po teh poročilih bi torej izgubili Japonci v celem 81, Mongoli pa le 26 letal. Po japonskih poročilih

pa gre izguba mongolskih letal že v stotine, dočim so Japonci izgubili manj kakor deset letal. Nadalje poročajo Rusi, da so našli pri padlih generalštabnih častnikih dokumente, ki vsebujejo ukaze generala Kamatčubere za te operacije.

Mongolska ljudska republika (Zunanja Mongolija), ki obsega 1 in pol milijona kvadratnih kilometrov in ima manj kakor milijon prebivalcev, sicer ni sestaven del Sovjetske zveze, a je pod močnim sovjetskim vplivom in zaščito ter ima gotovo tudi rusko orožje — njeno vojaštvo pa je vzgojeno po sovjetskih instruktorjih. — Predseduje tej republiki predsednik Čojbaslan.

Gafencujev načrt

Nemško in italijansko časopisje z vidno skrbjo in nevoljo spremlja delovanje romunskega zunanjega ministra Gafencuja, ki hoče baje preosnovati Balkansko zvezo. Kakor znano, so balkanske države vezane po medsebojni pogodbi, da bodo druga drugi pomagale v primeru, da bi katero izmed njih napadla kak balkanska država. Sedaj se trudi Gafencu, da bi se te obveznosti razširile tudi za primer napada od zunaj. V tem smislu je baje razlagati veliko diplomatsko dejavnost romunskega zunanjega ministra in njegovega potovanja po raznih prestolnicah. Grčija, Romunija in Turčija so se baje že izrekle za tako preosnovo in bi bile pripravljene si medsebojno, pa tudi svoji zaveznici pomagati.

V skladu s temi vestmi je tudi obisk egiptskega zunanjega ministra Jahja paše v Bukarešti. V vsem tem vidijo navedeni listi poizkus, pridobiti ves Balkan v protinemski oziroma protitalijanski tabbor. Italijanska »Stampa« se nad Gafencujem zelo huduje. Čeprav Italija nima nikakih zavojevalnih namenov, takih skupnih jamstev med balkanskimi državami, ne vidi rada. In »Stampa« svari Gafencuja, naj ne hodi po potih »proslulega« Titulesca. To bi moglo privedi do neprijetnih razočaranj.

* Odkupno ceno za novo pšenico je trgovski minister v sporazumu s poljedelskim določil na 140 do 165 dinarjev za metriski stot. Po tej ceni bo kupoval pšenico od kmetov Prizad. Lani je znašala odkupna cena 160 dinarjev za najboljšo potisko pšenico, za druge vrste pa razmeroma manj, izvozna cena pa je bila le 120 dinarjev. Država dela na tem, da se sedanje cene pšenice v Jugoslaviji, ki so precej višje kot v inozemstvu, ne le ostanejo na dosedanji višini, ampak, da se še nekoliko povečajo in tako pomagajo kmetu na noge.

Kmečko-delavska solidarnost med francosko revolucijo

Po padcu Bastilije v Parizu se je uporniško gibanje razširilo v province. Povsod so se snovali odbori in organizirale narodne garde. V mnogih okrajih so delavci in kmetje složno nastopali za obrambo pravic, ki jim jih je prinesla revolucija, predvsem pa so se združevali za doseg novih pravic, ki jim jih meščani niso hoteli priznati, predvsem za zahtevo po zakonu in strogih kazni proti špekulantom z žitom, proti prekupčevalcem in dobiteljem. Desno krilo meščanstva ni nehalo svariti skupščino in oblasti pred zvezo kmetov in delavcev. Borilo se je proti plemstvu in proti »razbojnikom« — upornim kmetom, ki so plenili žitnice bogatašev in zahtevali popolno odpravo fevdalnega reda. Delavci pa so se borili za zvišanje mezd in za zakonsko določitev cen. Že takrat se jim je prepovedovalo združevanje za sodego enotnih mezd. Pred pariškim magistratom je zahtevalo delavstvo do vstopa v narodno gardo in volilno pravico ter pravico biti voljen.

Že takrat se je pokazala povezanost koristi kmetov in delavskih množic, ki je pozneje in posebno danes v deželah z mešanim kmetstvom in industrijskim prebivalstvom edina zveza, ki more uspešno braniti stare pravice in se boriti za nove.

□ V Španiji odločno zanikavajo, da bi hoteli španski falangisti priključiti Portugalsko kot protektorat.

□ Daladier je pred odhodom na počitnice imel v parlamentu zelo pesimističen govor, v katerem je opozarjal na možnost poostritve evropskega položaja v prihodnjih mesecih.

□ V Gdansk se trenutno nahaja veliko število članov SS in SA iz Vzhodne Prusije. Francoski in Angleški listi sodijo, da bo vsled tega napetega položaja padel prvi strel...

□ Nemška orožnika, ki sta umorila češkega policista v Pragi, stabilna obsojena na 15 let ječe.

□ Italijanski listi poročajo obširno o trpljenju in preganjanju Italijanov v Franciji.

□ Umor v Kladnu, za katerega bi morali plačati Čehi občutno kazn, niso za krivili Čehi. Nove oblasti so jim zato odpustile del strogih ukrepov in glob.

□ Poročila iz Londona vedo povedati, da je dobil angleški opolnomočenec Strang nove predloge, ki jih ima izročiti ruski vladi. V teh predlogih je baje Anglija pred ruskimi zahtevami popolnoma popustila in vse sprejela. Po mnenju francoskih listov bo prišlo vsak hip do sporazuma, ki ga že dovolj dolgo čakajo.

7 dni po svetu

Molotov

□ O angleško-ruskih pogajanjih so se pojavile v delu evropskega tiska nekatere vesti, ki jih je sovjetska uradna agencija odločno zanikala. Tako so n. pr. poročali, da hoče imeti sovjetska vlada pred zaključkom pogodbe vpogled v nekatere vojaške skrivnosti, ki jih pa niti Francija niti Anglija ne marata sporočiti. Rusi trdijo, da so o vojaški moči svojih dveh sopogodbenih dovolj poučeni. Kar se tiče vesti, da se baje vršijo med Rusijo in Nemčijo tajna pogajanja, to nikakor ne odgovarja resnici, pač pa se vršijo javna trgovinska pogajanja za trgovinsko pogodbo, kakršne imajo tudi demokracije z Nemčijo. O nekem »molku« ruskih časopisov, ki da Nemčije ne napadajo več, ni govora, kar potrjuje ponatis lista »The New Republic« v »Pravdi«, ki dokazuje, da so demokracije že same po sebi močnejše od osi.

□ Položaj v Tiencinu še vedno ni popustil. Na meji angleške koncesije nastajajo stalni spori med japonskimi stražami in angleškimi četami radi prevoza živil, ki v koncesiji vedno bolj primanjkujejo. Japonska je sedaj prepovedala tujim ladjam tudi uporabo luke v Fučeu, toda Angleži so sporočili Japoncem, da se ne nameravajo umakniti.

□ Chamberlain je dal na stalne interpellacije poslancev o položaju na Daljnem vzhodu v parlamentu izjavo, v kateri se izraža, kakor vedno, zelo oprezno in upa, da se bo spor rešil na diplomatski način. Več angleških listov je pričelo dvomiti v mirno rešitev spora in se javno razpravlja ne le o gospodarskem bojkotu, ampak celo o morebitni vojaški intervenciji.

□ V angleškem parlamentu so sprejeli načrt zakona o omejitvi vojnih dobičkov. Vsa podjetja, ki bodo imela preko 20 tisoč funtov letnega dohodka, bodo morala 60 odstotkov dobička izročiti državi. Gre zgolj za podjetja, ki se bavijo z vojnimi dobavami.

Povratek angleškega kralja in kraljice v domovino

Pismo uprave

Mnogi zaupniki so kaj kmalu ustregli naši prošnji v zadnji okrožnici. Hvala! Druge prosimo, da bi blagovolili isto čim prej pristopiti.

Kdor nakaže naročnino za več naročnikov, ni treba rabiti za vsakega naročnika posebno položnico: vsoto naročnin naj nakaže s svojim imenom obenem za toliko naročnikov, kolikor jih z dotičnimi zneski lahko pripiše zadi na srednjem delu skupne položnice, kar nič ne stane!

Nedavno smo poslali nekim naročnikom obvestila o stanju neporavnane naročnine konec junija t. l. Nekateri so obvestilo krivo razumeli, da je popolnoma jasno in opravičljivo. Za naprej naj bi taka obvestila, ki povzročajo upravi razmeroma precej stroškov, ne bila več potrebna!

„Edinost“ radi čitajo in jo splošno hvalijo, tudi zato, ker je tako poceni. Zato naj vsakdo stori svojo dolžnost s točno poravnavo neznatne naročnine! Seveda tudi ob morebitni odpovedi nadaljnje naročbe.

Kaj si naj mislimo o tistih, ki so list prejeli mesece in mesece, ne da bi ga bili plačali, ko pa je treba vendar enkrat vsaj del naročnine poravnati, se začnejo kajat? Na to vprašanje si naj dotičniki sami odgovorijo!

Razmeroma najboljši plačniki so tisti, o katerih vemo, kako težko kaj odrinejo. Vsa čast tem velikim poštenjakom!

UPRAVA.

Pismo uredniku

Gospod urednik!

Kakor vidim, se v zadnjem času mnogi dopisniki zatekajo z dopisi direktno k Vam ter Vam sporočajo svoje skrbi in težave, a Vi jim radevolje odstopate stolpce v Vašem cenj. listu. To je zelo lepo od Vas, da ne delate razlike med dopisniki, saj ima tudi preprost človek pravico na svetu živeti, zakaj ne bi imel pravice tudi govoriti kakor tudi pisati in zastopati svoje in javne interese.

Tovarnar Schonsky je te dni odpustil zopet 100, najbrž zadnjo skupino svojih delavcev. Ti so širčali na cesto in naj si sedaj iščejo kruha, kjer hočejo in znajo. Kdo se bo za nje pobrigal, to nikogar ne skrbi. On sedaj zapušča naše mesto in se seli s celo svojo tovarno in premoženjem v Egipt. Končno nas ne skrbi, da se on seli in nas zapušča, skrbi nas bolj to, kaj bo sedaj s to tovarno in kje bodo tisti ljudje, ki so tam služili, čeprav le trdi in težki kruh, dobili delo. Na prvem mestu bi se morala za to zadevo pobrigati naša mestna občina, da se ti prostori ne uporabijo v kakšne druge namene, marveč da se na tem mestu zopet zaposli naše delavstvo, katero je sedaj brez vsakega zaslužka in v največji bedi. Kakor smo izvedeli iz časopisja, je mestna občina kupila za nizko ceno vsa poslopja njegove predilnice in jih baje namerava uporabiti za avtobusno remizo. Kakor se sliši, bo mestna občina to predilnico popolnoma porušila in na tem prostoru sezidala omenjeno remizo.

Ali ne bi bilo bolje, če bi mestna občina dala te prostore kakšnemu drugemu podjetju v najem ali jih sama uporabila v podobne svrhe ter omogočila zaslužek domačemu delavstvu? Tudi bi bila možnost ta, da bi se med našimi domačimi finančniki organizirala delniška družba, katera bi v teh prostorih postavila zopet kakšen nov obrat in dala našemu delavcu zaslužka. Občina pa naj si postavi garažo kje drugje!

Se nekaj, gospod urednik!

Elektrifikacija severne Slovenije

Elektrarna Fala hrbtišče vsn h akcij za preskrbo podeželja z zadostnim in cenanim tokom

Ko je bila koncem svetovne vojne pred 20. leti spravljen v pogon nova ogromna električna centrala ob Dravi na Fali, je za vso severno Slovenijo nastopila nova doba gospodarskega življenja, v prvi vrsti industrije in obrti. Zlasti o industriji velja načelo, da se more razviti le tam, kjer je dovolj in poceni električne energije na razpolago. Zato tudi vidimo povsod tam, kjer so velike električne centrale, razmeroma malo tvorniških dimnikov, ker jih podjetja veliko manj potrebujejo kot poprej. Tvorice potrebujejo ogromne množine sile za pogon raznih strojev. Kjer ni zadostnega toka na razpolago, si morajo podjetja zgraditi lastne naprave za proizvajanje pogonske sile.

Falska elektrarna ima sedaj sedem agregatov s skupaj približno 49.000 konjskih sil. Jasno je, da se veliko podjetje, kakršno je Fala ne more baviti z napeljavno vodo v vsako poedilki ga potem v eni ali drugi obliki zopet oddaja manjšemu in malemu konzumentu. Taki posredovalci električne energije so v glavnem električne zadrage, ki so se ustanovile že v raznih krajih na deželi. Te zadrage prejemajo tok od vodne centrale na Fali, napeljujejo daljnovode v bližnja naselja in izvršujejo tudi instalacije električnega omrežja v hišah. Konzument plačuje zneske za instalacijo in porabo toka temu posredovalcu in nima s Falo ničesar opraviti. Največji tak posredovalec v severni Sloveniji pa je mestna občina mariborska, ki prejema ogromne množine energije po lastnem vodu iz Fale in jo oddaja sedaj že nad 13.000 odjemalcem. Za elektrifikacijo podeželja si je mestna občina od Fale pridobila tudi možnost tok velikemu konzumentu, oz. Mestna podjetja stekla že velikih zaslug, in marsikateri kraji danes še ne bi imeli elektrike, če mu ne bi priskočil Maribor na pomoč. Drug veliki posredovalec je Električna zadruga v Ptuj, ki polagoma elektrificira vse Dravsko in Ptujsko polje pa tudi južne obronke Slov. goric. V jeseni je Elektr. zadruga podaljšala svoj daljnovod do Sv. Vida in Pobrezja, potem pa tudi do Hajdine. Sedaj pridejo nova naselja na obeh bregovih Drave na vrsto, tja do Podlehnik in Halozah. Da se ta akcija omogoči, sodeluje Fala tudi sama s tem, da pomaga graditi daljnovode, banska uprava pa podpira akcijo z znatnimi subvencijami. Električne zadrage se snujejo tudi drugod in hočejo predvsem v tesnem sodelovanju z zadrugo v Ptuj in mestno občino mariborsko elektrificirati vse ozemlje vzdolž drž. meje.

Elektrarna Fala tudi s svoje strani

Splošno je že znano, da dobimo novi davek, t. j. tako zvan obrambni fond. Nič zato, saj vemo, da moramo državo podpirati in kdor količnik čita časopisje, mu ne bo nič čudnega, da je tudi pri nas prišlo do tega, da je država uvedla obrambni davek. Druge države trošijo v te svrhe milijarde in milijarde; danes je pač takšen čas, da mora vsak računati na vse možnosti.

Zalostno pa je pri tem, da bo prav nas male ljudi ta davek udaril z dveh strani: mo-

pomaga direktno realizirati načrt, ki predvideva elektrifikacijo vse Slovenije. Ze lani se je začel graditi daljnovod iz Konjic, kjer se odcepi od velikega daljnovoda, ki gre do Laškega in potem do Trbovelj. Novi daljnovod z napetostjo 10.000 voltov poteka po dolini Dravinje in je prav tako namenjen v Haloze. Na ta vod bo, ko bo popolnoma izgotovljen, priključnih več desetih večjih in manjših krajev. Velikega pomena je ta daljnovod tudi zato, ker leži ob njem nekaj večjih podjetij, ki zelo potrebujejo električni tok.

Najbolj iniciativna v pogledu elektrifikacije podeželja so Mestna podjet-

ja mariborska, ki so že predlanskim zgradila daljnovod do Svečine ob državni meji. Projektiranih je več odcepov, tako v pesniško dolino, potem v St. Ilj in vzdolž Drave na severnem obronku Slov. goric. Zanimivo je, da nekatera podjetja ob meji prejemajo tok preko Mure iz sosednje Avstrije oz. sedaj Nemčije. Slov. gorice si bodo, ko bodo tam ustanovljene električne zadrage, razdelile delokrog teh zadrug in mestne občine mariborske. Ko bo tudi banska uprava realizirala svojo obljubo in priskočila z večjo podporo na pomoč, se bo zasnovana elektrifikacija državne meje kaj kmalu razvila.

Ustvarimo letoviške razmere na kmetih!

Slovenec je narava bujno obdarila s prirodnimi zakladi, ker kamor koli pogledamo ali kamor koli stopimo smo v neke vrste letovišče. Povsod prekrasne trate, košati gozdovi s sto in stoletnimi drevesi, planine za nedeljskega izletnika in v leturista, pa topli in mrzli izvori mineralnih in sličnih zdravilnih vod, ki so temelj našim slovenskim kopališčem in zdraviliščem, vsepovsod reke z ugodnimi kopališči in končno še naš dični alpski svet z biseroma Bledom in Bohinjem, ki sta tudi dokajšen vir tujeskega prometa v naši zemlji. Slovenci sami ne hodimo mnogo po letoviščih. Saj je razumljivo! Naš srednji stan, ali kakor bi ga imenovali z drugo besedo, meščanstvo, sestoji večinoma iz slabo plačanih uradnikov, neimovitih obrtnikov, srednje stoječih trgovcev i. sl. Kar pa je vendarle kaj imovitejših pridobitnikov, jo mahnejo, kakor je znano, navadno izven Slovenije, a kar je značilno, se jih zateka zadnje čase mnogo v Italijo. Slovenci torej s svojimi skromnimi službami in slabo finančno podlago ostajamo v ogromni večini doma; kolikor so ljudje v glavni letoviški sezoni uslužbeni po leto viških obratih, pa se trudijo, kako bi iz sezone, ki je samo enkrat na leto, izvlekli čim več dobička.

Dobiček, zaslužek, to je tisto, radi česar delamo! Ako bi bili naši kmetski domovi v podeželju nekoliko naprednejši, kot so, bi mogla tudi marsikatera kmetška hiša navezati nase tujski promet in si tako zagotoviti v poletnih mesecih primerne dohodke. Le pomislimo, kako bi lahko izrabili lepoto naše zemlje, če bi imeli naši ljudje kaj več trgovskega duha in če bi bila pri nas izobrazba in z njo zvezana higijena naših domov višja, boljša, kot je, o kateri celo vemo, da je ponekod zelo, zelo pomanjkljiva! Gorenjci n. pr., ki imajo na splošnem čut za tujski promet zelo razvit, znajo izrabiti priliko in jim donesajo tuji marsikak dinar. Pri nas na bivšem Štajerskem, dasi imamo na vseh koncih in krajih odlične letoviške pozicije, še nismo prišli do tega, da bi jih vsestran-

sko izkoristili. Nekateri posamezniki so sicer že začeli in so se kar dobro odrezali. Za poživitev tujeskega prometa tudi v širšem podeželju pa bi bilo prav dobro snovati tujsko-prometna društva, ki bi roko v roki z občinami organizirala tok tujcev usmerila ljudstvo k stremljenju na ureditev kmetskih domov v tem smislu, da bi odgovarjali najprimitivnejšim pravilom higijene in kar še k temu spada. Za slovensko podeželje pa bi v prvi vrsti zainteresirali slovenskega meščana in je verjetno, da bi si le-ta ob skromnih zahtevah in s skromnimi sredstvi prav rad odpočil v naročju naše prekrasne prirode, sredi milega slovenskega ljudstva, s katerim bi se tako tudi utrdile vezi, ki so se v poslednjih časih že tako zrahale, oziroma ki itak nikoli niso bile bogsigavdi kako trdne.

Slovenski meščan, kakor smo zgoraj rekli, ki živi ob slabih dohodkih v svojem tesnem stanovanju, bi na ta način s svojo družino, z otroki, preživel nekaj prav lepih dni na kmetih. Kako bi zaživel ti otroci, ki bi smeli v svobodni prirodi sprostiti vse tiste mladostne sile, katere morajo v mestnih predpisih in tesnobi umetno zatirati, tako rekoč ugonabljati svojo mladost, ki ni bila še nikoli vesela! Na deželi bi nadalje v najlepšem letnem času opazovali težko kmetsko delo, težavno garanje z zemljo od ranega jutra do pozne noči, ki pa kljub pridnosti prinaša tako malo dobička, da je kmetska miza navezana na skromno, nezadostno kosilo. Meščanski otrok bi nadalje ugotovil, da kljub idiličnosti kmetske življenje ni idila, in tako bi si tudi ustvaril podobo tega življenja takšno, kakršna je v resnici. Koliko nezasmehljiva osladna romantika je v slovenskih kmetskih povestih, to vse zbog tega, ker se je kmetski sin s študijami prehitro umaknil kmetskemu trpljenju ter gledal, prišedši domov, samo sonce, kako zjutraj boža polja in gorice, ki se v jutranji zori svetlikajo, kot da so nastlane z biseri. Kakšna prevara! Življenje na kmetih bi bilo za enega in drugega velikega vzgojnega pomena, ljudje bi se drug z drugim spoznali, navezali bi globlje stike, kar bi bilo prav zares v naših razvodnih časih tudi narodno-obrambne ga pomena. In koliko bi bilo vse to vredno!

Krajevni činitelji, kjer so dobri društveni delavci, naj svoje društvene sposobnosti usmerijo še v ta pravec. Iniciativo naj podpro naše tujsko-prometne ustanove,

Za združitev slovenskih sil na Kočevskem

Danes, ko so Slovenci radi politične nestrpnosti razbiti tudi tam, kjer bi morali biti nad vse enotni, t. j. v obrambi narodnih interesov, se ta razcepljenost zlasti močno občuti v narodnostno mešanem kosu slovenske zemlje, ki ga imenujemo Kočevska. Radi tega je dandanašnji položaj na Kočevskem za Slovence mnogo težji, nego je bil pred leti, ko so ljudje slovenske krvi še kolikor toliko enotno čutili in delali roko v roki. Ob sedanji zagrizenosti na eni ter ob potlačeni aktivnosti na drugi strani, pa moramo glasno zaklicati: Do sem in nič dalje! Vsa slovenska javnost — zgani se in pomagaj združiti vse slovenske sile na Kočevskem, da ne bomo Slovenci v svoji domovini hlapčevali drugim!

Mislím, da je ta zahteva upravičena, saj so že daleč za nami časi, ko je imel tujerodec pri nas glavno besedo. Kako je bilo s Slovenci na Kočevskem takrat, naj pove namost mene dr. Rus (»Kočevski zbornik«):

»Če je med vojno prišla po ena nemška šola na vsakih 872 Nemcev, slovenska pa na vsakih 1288 Slovencev, je to treba pripisovati skrbi vlade in bojnih društev Schulvereina in Südmarke. »Da bi se

kočevsko nemštvo vsaj nekoliko osvežilo, je prišla semkaj vrsta nemških učiteljev in profesorjev.« Treba pa je ugotoviti, da so nemško narodno zavest na Kočevskem vzbudili večinoma prav ti doseljeneci ob obilni pomoči omenjenih bojnih društev. »Še najbolje je uspela nemška politika, ki je bila usmerjena na to, da se ponemčijo tamkaj živeči Slovenci. Najprej je začela ponemčevati Slovence organizacija katoliške cerkve, ki šteje danes 17 postojank ali v 12-ih ne slišijo Slovenci domače besede. Župniki so bili vedno skoraj sami trdi Nemci, ki jih je še danes težko privaditi do tega, da spoštujejo slovensčino in ji dajo prostora v cerkvi.« »Za slovenske otroke ni bilo na razpolago prav nobene slovenske ljudske šole, vsi so bili prisiljeni prejemati nemški pouk.« Nemška raznarodovalna politika je že v Avstriji pazila posebno budno, da niso prišli do nobenih pravic slovenski, po vseh raztreseni ljudje. Kočevski Slovenci so po večini delavci, ki imajo izjemoma majhno kmečko posest ali kočjo z ogrado njive. Kot gospodarsko šibkejši del so bili v mnogih pogledih od Nemcev odvisni, zato niso smeli nikoli javno izpovedati svoje narodnosti. Prepuščeni samim sebi,

zaničevani od narodno dokaj zagrizenih nemških sosedov in renegatov, ki jih je bilo skoraj v vsaki vasi, so sčasoma izgubili veselje do materinsčine, posebno ko so se privadili kočevskemu hinderhondru (jezikovna, težko razumljiva zmes, op. pis.). Hudemu moralnemu pritisku se je moral prejši ali slej vsak vdati ter iti za zgledom svojih otrok, ki sta jih izenačili s Kočevjarji šola in sosesčina.«

V Jugoslaviji se je stvar le nekoliko zasukala. Kako in v koliki meri, o tem zopet najbolje pripoveduje dr. Rus (»Kočevski zbornik« 1939):

»Ob rojstvu Jugoslavije so se kočevski Nemci zbal, da bomo Slovenci delali po zgledu nemškega liberalizma v bivši Avstriji, ki je odrekal nenemškemu narodu enakopravnost v vseh panogah javnega življenja... Ko je pričakovani slovenski teror izostal, so pa svojo politično taktiko hitro okrenili v stare kolovoze.

Kočevski Nemci so se bili po političnih bojih že pred vojno zedinili v »Verständigungsausschuß« ter se kažejo uspehi politične slege tudi danes na vseh straneh javnega življenja. Temu nasproti pa slovenska stvar na Kočevskem enotnega vodstva silno pogrša. Starim metodam, ki so z njimi ponemčevali naše ljudi, so pridružili (Kočevjarji, op. pis.) nove, nasilnejše, priučene v nacističnih tečajih do-

ma in na tujem... Pravo številčno razmerje med Slovenci in Nemci je uspelo tako organiziranim kočevskim Nemcem potvoriti v svojo korist celo v Jugoslaviji ob ljudskih štetjih 1921. in 1931. Kakor po vsej državi, je bila podrobna organizacija štetja prepuščena občinskim uradom. Ker so pa ti razen v mestu vsi nemški, so bili za števne komisarije postavljeni sami izbrani Nemci.«

O posestnih razmerah se dr. Rus prav krepko izraža, ko navaja, da so v kočevskem delu dravske banovine poleg 3026 posestnikov le 703 kočarji, dočim šteje sedem slovenskih občin okraja poleg 2979 posestnikov kar 1721 kočarjev. In čeprav sta v mestu Kočevje dve tretjini (67.4 odst.) Slovencev, je med hišnimi posestniki komaj 83 (25.1 odst.) Slovencev. Pa še pravi dr. Rus: »Ali kaj pomaga, vsa ta lepa napisana svoboda (ki jo je dalo l. 1918., op. pis.) ne koristi prav nič, ko gospodarsko-politična odvisnost našega malega človeka še vedno ni prenehala. Velik del Slovencev še danes ne more živeti, kakor se spodobi človeku. Še zmeraj je gmotno odvisen od premožnejših nemških sosedov, če to ne, je pa vsaj izpostavljen vztrajnemu, tihemu strahovanju. Primeri, da postanejo naši ljudje narodno dvolični ali pa se izgubljajo v nemštvo, so spričo teh razmer še vedno pogosti...«

Gospodarstvo

Zadružno zavarovanje živine

Na zadnjem občnem zboru Kmetijske družbe, se je razpravljalo tudi o zavarovanju živine. Sprejeta resolucija predvideva ustanovitev krajevnih zadru-
g za zavarovanje živine.

Poznavalec živinoreje ve, kolikim ne-
srečam in boleznim je izpostavljena ži-
vina in bo zato znal ceniti pomen
zadružnega zavarovanja živine. Misel o
zavarovanju živine v območju zadruž-
ništva tudi pri nas ni nova in dve ta-
ki zadruzi že obstojata ter prav lepo
uspevata. Pa tudi pri raznih mlekar-
skih in drugih zadrukah se bavijo po-
sebnimi odseki z zavarovanjem živine.
To zavarovanje, ki ga imamo pri teh
zadrukah še ni popolno in je podob-
no bolj samopomoči.

Zavarovanje živine na zadružni pod-
lagi je razširjeno po vseh naprednih
kmetijskih državah. Da pa ni pri nas
bolj udomačen, je vzrok v nerazu-
mevanju kmetijskega ljudstva za vza-
jemno pomoč in pravo zadružno delo.
Samo površen pogled v slovensko
kmetisko zadružništvo nam pove, da
se ni bolj razvilo, razen kreditnega,
ki ne zahteva tako tesnega sodelova-
nja, prav radi gornje ugotovitve.

Govoriti o pomenu zadružnega za-
varovanja živine bi bilo odveč, saj
vsi vemo, kako težak udarec je za ži-
vinorejca nesreča in bolezen pri živi-
ni. Koliko slovenskih kmetov se mora
radi pogina živine zadolžiti, ker ni-
majo potrebnega denarja za nakup
nove.

Zadružno zavarovanje živine je iz-
vedeno na več načinov. Glavna razli-
ka je v plačevanju. Pri nekaterih za-
drukah se pobirajo prispevki šele po
nesreči, ko je škoda že ugotovljena;

pri ostalih pa se plačuje vnaprej do-
ločene prispevke ali že preračunano
premijo.

Slaba stran prvega načina je, da
se prispevki težko plačujejo, ker vsak
radi pomanjkanja denarja odlaga pla-
čilo dolžnega prispevka in dotičnik
ki se mu je pripetila nesreča, ne
prejme takoj zavarovane vsote. Poleg
tega pa se pripeti lahko v kratkem
času več nesreč in člani res kljub naj-
boljši volji ne morejo poravnati ob-
veznosti. Radi tega je bolj priporo-
ljiv način plačevanja vnaprej, ki ima
v kalkulaciji predvidene podobne pri-
mere.

Živina, ki bi se zavarovala bi se
mogla vsakega pol leta pregledati in
oceniti. Komisijo, ki bi ocenjevanje
vršila, bi sestavljali živinorejci — za-
družniki in živinozdravniki, ki bi za-
varovano živino natančno pregledali.
Na podlagi ocenitve bi se določila
premija, ki se bi plačevala vnaprej in
ki bi imela všteto že tudi morebitno
zdravljenje živine, ki bi naj bilo brez-
plačno. Sploh bi morali živinozdrav-
niki z zadruhami za zavarovanje ži-
vine najtesneje sodelovati.

Uvedba zavarovanja živine na za-
družni podlagi ni tako težka, kot si
morda marsikdo misli. Treba je le
več dobre volje in dela. Koristi, ki
jih nudi zadružno zavarovanje ži-
vine so nedogledne. Zato je nujno, da
se uvede povsod in da se misel o za-
družnem zavarovanju živine ponese v
zadnjo gorsko vasico, da bo sleherni
slovenski živinorejec obvarovan ško-
de ob poginu ali nesreči živine!

J. U.

Zator domače muhe

Imamo več vrst muh. Najbolj znana
in čisto posebno nadležna je domača
muha. O onih drugih: zelenih, sivih,
zlatih, pa o konjskih ali „podrepnih“
muhah in o tistih muhah, ki jih kdo
nosi v svoji betici in katere se mnogo-
krat pojavljajo v posebnih, kaj trdoživi
obliki tudi v človeški družbi, danes
ne bomo govorili.

Ne samo, da je domača muha jako
nadležna in požrešna žuželka, ogroža
ta ostudna živalca tudi naše zdravje in
življenje. Saj je znana prenašalka
mnogoterih nevarnih bolezni. Vse stru-
pene kače skupaj niso tako škodljive
zdravju naroda, ko baš ta grda doma-
ča muha.

Njena nevarnost je v njeni izredni
razmnožitveni močnosti. Zarodišča mu-
he so v vsakovrstni nesnagi, vobče v
organskih snoveh, ki razpadajo in gni-
jejo, torej v gnoju, v mešanici ali kom-
postu, v gnojnih mlakužah, v zanemar-
jenih straniščih, v smetiščih, v pljun-
kih itd.

Razvojne oblike domače muhe so na
kratko te-le: krilata muha, jajčec, li-
činka, buba, zopet krilata muha. Tako
iz roda v rod. Muha ima kakih 7 ro-
dov na leto, jajčeca — vsakokrat jih
je do 150 — pa leže v prej navedena
zarodišča. Mnogo zaroda seveda po-
gine že v razvojni dobi, med preo-
brazbo in — kajpak — tudi pozneje.
Mnogo zalege ugonobe naravni sovraž-
niki in boleznim muhe. Vendar je ostane
še vedno dovolj in gre potomstvo sa-
mo ene muhe matere v milijarde. Re-
cimo, da šteje en rod (generacija), ker
odpade del zaroda na samce, ki —
naravno — ne ležejo jajčec, samo 50

ženskih živalic, dobimo v enem raz-
vojnem letu sledečo zalego:

1. rod	50 muh
2. rod 50 ^a	2.500 „
3. rod 50 ^a	125.000 „
4. rod 50 ^a	6.250.000 „
5. rod 50 ^a	312.500.000 „
6. rod 50 ^a	15.625.000.000 „
7. rod 50 ^a	781.250.000.000 „

Ljudje si mnogo prizadevajo v
obrambi pred mušjo nadlogo. Sred-
stva za zator so različna. Nekatera so
bolj, druga manj učinkovita, zopet
druga so samo slaba tolažba. Snaga
mnogo pomaga. Pa ko bi vsi ljudje do-
volj skrbeli za potrebno čistoto! Stvar
je treba zagrabiti — pri korenini.

Ko je pisec pred leti stanoval v
nekem starem delu Maribora, je mo-
ral z drugimi stanovalci tistih dveh
velikih hiš, ki imata na dvorišču veli-
ko skupno smetišnico, deliti res ve-
liko mušje zlo. Boj brez konca in kra-
ja predvsem z znanimi lepljivimi mu-
holovkami. Pa sva že govorila s prid-
nim, skrbnim hišnikom, da bi kazalo
glavno zarodišče, tisto ogromno sme-
tišče, od koder so prihajali občasno
kar celi roji grdihi hišnih krilatcev v
naša, zlasti prilična stanovanja, po-
šteno razkužiti in razkužbo ponavljati
s kakim ustreznim umetnim gnojilom.
Mislila sva na velikoodstotno kaljevo
sol, posebno pa na neoljeni apneni du-
šik. Do izvršitve „bojnega načrta“ ni
prišlo, ne toliko radi vprašanja, kdo
bi plačal stroške, ki bi ne bili veliki,
kakor zavoljo nezadostne odločnosti
in končne izselitve pisca iz tistega sta-
novanja.

In glej! V številki 5. „Kmetovalca“

Germanizirajoče sile pa učinkujejo v še
večji meri, odkar so številni naši delavci
brez dela in zaslužka... Samo v Jelen-
dolu je bilo odpuščenih 400 delavcev in
je bilo posredno prizadetih okoli 1500 lju-
di tja do Ribnice. Tudi v premogovnik,
ki beleži prva povojna leta najlepši pro-
cvit, je prišel leta 1921. preokret. Rudarski
stalež je padel od 1200 na 82 mož, pro-
dukcija premoga pa od 100.000 na 24.000
ton. V tekstilni industriji (dve tovarni,
op. pis.) dela danes le blizu 250 delavcev,
dočim jih prej ni bilo dosti manj kot ti-
soč. »Ta slovenski proletarijat na Kočev-
skem raste po svojem številu iz leta v leto
in postaja čedalje ubožnejši in nezmo-
nejši, da se preživi, iz enostavnega raz-
loga, ker nima zemlje. Da je nima, ga ne
zadene nobena krivda. Nasprotno. Slo-
venski delavec se od rodne grude na kme-
tih noče nikoli popolnoma odtrgati. Ved-
no sili zopet nazaj v vas in pozna le eno,
najvišjo željo: pridobiti si kos zemlje ter
si postaviti lasten dom.« Drugod velja
načelo, da mora zemlja samo najti pot do
najboljšega gospodarja, na Kočevskem,

ki ima v pušči dve tretjini svojih njiv, ker
Nemci svoje zemlje ne dajo in jo skrivajo.
Na vse to nam zraste vprašanje, ali se go-
spodarstvo Kočevskega res ni dolžno
podrediti političnim in socialnim nujno-
stim slovenskega narodnega kolektiva
prav kakor vsak drug del slovenskih tal
v Jugoslaviji. Redki so, ki štejejo kočev-
ska tla v 50 km široki obmejni pas drža-
ve, kjer tuji državljani brez pristanka ob-
lastev ne morejo postati posestniki nepre-
mičin. Ni še dolgo, ko so bili zakupniki
lovišč kar tuji državljani. »Kar se tiče
gospodarske osvoboditve, je vez kočev-
skih Slovencev z zemljo prvina, ki je ni
mogoče dovolj ceniti. Ne le bodočnost
kočevskega gospodarstva, temveč tudi
temeljni interesi naše države zahtevajo,
da to vez na vso moč utrdimo. Zato se
moramo lotiti složno pri koreninah usmer-
jene gospodarske politike in uvesti prav
radikalno agrarno reformo... Drugi
narodi si prisvajajo kolonije, mi pa naj bi
pustili aklimatizirane naše ljudi stradati
— ob polnem loncu.«

Naj izzveni še ena dr. Rusova ugot-

od 15. maja 1939 smo zasledili navo-
dilo, kako se lahko uspešno borimo
proti muham z neoljenim apnenim du-
šikom. Mislimo, da ustrežemo bralcem
„Edinosti“, ako prinesemo iz tega na-
vodila najvažnejše v kratkem izvlečku
kar je treba o tem vedeti:

Zator mušjih jajčec in ličink je laž-
ji in uspešnejši ko zator muh. Izvrst-
no sredstvo za to — namreč za raz-
kužbo mušjih zarodišč — je neoljeni
apneni dušik. Odmerek tega gnojila
pomešamo z enako količino cestnega
prahu in to zmes potrosimo po za-
rodišču. Treba ga je vzeti dvajseti del
ali 5 odst. količine tvari, ki jo naj

Izkoriščevanje kmeta

Piše se nam od nekod:

Ker ne moremo dognati, kdo je kriv,
ne imenujemo niti kraja. Tukaj se je pro-
dajala vinogradnikom rafija, en dan jo je
zmanjkalo, še drugi dan je ni bilo, toda
tretji dan se je že pojavila, ali cena je
med tem poskočila za 3 din. Cena kuruzi
je v zadnjem času narasla od 1,25 din na
1,75 in 1,80 din. Ali je tudi voda, ki nam
je uničila skoro ves posev, odplavila zem-
ljo z njiv, poplavlila koruzo v trgovskih
skladiščih? Ker ni oblasti, ki bi tukaj na-
pravila red, ne preostaja kmetu drugača
kakor samopomoč. Kmetje, združite se v
zadruham in rešite se izkoriščevalcev in
vmesne trgovine! Organizirajte se stanov-
sko in gospodarsko!

Izvoz in uvoz Slovenije

Jugoslavija je sestavljena iz pokrajin,
ki imajo različno gospodarsko obeležje.
Ta razlika se prav jasno očituje tudi še
dnadanašnji in je v njej pogojena izme-
njava gospodarskih dobrin med posamez-
nimi pokrajinami, ki so navezane druga
na drugo. Vsekakor bi bilo zanimivo ugo-
toviti, kako daleč sega ta povezanost. To-
da ob današnji statistični praksi, ki je
precej zamagljena iz enostavnega razlo-
ga, da prikrije gospodarsko odvisnost ene
pokrajine od drugih, je takšen pregled
skoraj nemogoč.

Majhen poskus v tej smeri je napra-
vila Kmetijska zbornica v Ljubljani za
svoje lanskoletno poročilo. Podatki so
dokaj nepopolni, ker je upoštevan samo
železniški promet, dočim je oni s splavi,
vozovi in avtomobili neznan. Neznani pa
so tudi podatki o uvozu iz drugih pokra-
jin v Slovenijo. Zbornica je upoštevala
samo poljske proizvode: v surovem in na
pol predelanem stanju, dočim sploh niso
omenjeni ind. izdelki papir, kovine, čevlji,
steklo in tekstilije, torej najvažnejši slov.
ind. proizvodi, ki gredo na trg v druge
jugoslovanske pokrajine. To je sicer raz-
umljivo, kajti trgovina industrije ne spa-
da v delokrog te ustanove. Vendar pa bi
bilo za nas silno važno, da bi izvedeli, ko-
liko svojih izdelkov izvažajo industrija, na-
seljena v Sloveniji, drugam, kajti potem
bi lahko presodili, koliko teh proizvodov
kupita naš delavec in kmet. Toda poglej-
mo si podatke, ki so nam na razpolago:

Izvoz iz Slovenije v inozemstvo je zna-
šal 1936. leta 96.314 ton, 1937. leta pa
227.401 t., dočim je bil izvoz iz ostalih
jugosl. pokrajin 1936. l. 258.854 t. in leta
1937. 376.214 ton. Pri tem so računani se-
veda samo agrarni proizvodi. Največ polj-
skih pridelkov je šlo 1937. leta v Italijo
(155.776 ton ali 60 odst. slovenskega
agrarnega izvoza); sledijo Avstrija 720
tisoč ton; Nemčija 30.000 ton in Madžar-
ska s 14.000 ton.

Pri izvozu v jugosl. pokrajine je na
prvem mestu savska banovina s 276.700
ton, sledijo pa dunavska banovina z 59
tisoč t., Beograd z 12.100 t., in primorska
banovina z 19.000 t. V ostale predele iz-
važajo Slovenijo mnogo manj. Ta izvoz se

razkužimo, torej na pri. 5 kg neolje-
nega apnenega dušika na 100 kg tiste
tvari. — Ali v obliki tekočine: 8—10
odst., to je 8—10 kg neoljenega apne-
ga dušika razmočimo v 100 l vode in
to mešanico polijemo in z njo dobro
prekvasimo mušje zarodišče. Zalega —
jajčeca in ličinke — pogine. Ker je
poleti pa do jeseni toliko rodov, je
treba razkužbo prav tolikokrat pono-
viti. In sicer vselej še pravočasno, pre-
den se iz ličinke razvijejo, odnosno
preden iz bub prilezejo krilate muhe.

Poskusite in poročajte!

A. Z.

giblje poglavito v dveh smereh in sicer
na severu proti Beogradu in na jugu pa
ob morju. Ti dve smeri sta diktirani od
dveh momentov: pometne zveze in boljša
kupna moč za kakovostno dobro sloven-
sko blago. Slovenski izvoz se je povečal
1936. in 1937. leta radi izboljšanja trgo-
vinskih odnosov z Italijo in pa radi maj-
hne konjunktura v Jugoslaviji.

Naše lesno gospodarstvo in izvoz v Nemčijo

Pod tem naslovom piše »Ind. kurir«
med drugim tudi sledeče:

»Ob priliki trgovinskih razgovorov
opozarjajo naši izvozniški krogi na vrsto
težkoč, ki se jim postavljajo na pot pri
poslovanju z Nemčijo. Na prvem mestu
je poudarjeno stalno različno mišljenje o
višini določenega deleža. Nemške in na-
še statistike so glede tega v stalnem dia-
metralnem nasprotju in jih ni mogoče nik-
dar spraviti v sklad. V poročilih, ki jih
pošiljajo nemški merodajni činitelji naši
Narodni banki in Zavodu za pospeševanje
zunanje trgovine, so nemške številke o
kvotah (deležih) vsakokrat drugačne.
Kvota, ki so objavljene za zadnje četrt-
letje 1938., so popolnoma različne od teh,
ki so bile sporene sedaj. Niti najbolj
natančna analiza ne more ugotoviti, kako
prihajajo nemške ustanove do takšnih
števil. Tako je na primer javljeno v ne-
kem poročilu, da je vzetih za prvo četrt-
letje 50 odst., potem 25 odst. drugega
in tretjega, nazadnje pa, da je vzeto še »iz
rezerve«. Naši izvozniški ne vedo kakšnih
in zakaj 25 odst. ter kakšne so to rezerve,
ker ni bilo nič takšnega določeno z
našimi sporazumi. Nadalje je zopet jav-
ljeno, da je podlajenih v zadnjem četrt-
letju dovoljenje za 5.600.000 din, dočim ni
znašalo po naših računih vse skupaj niti
dva milijona. Tako postaja po vsaki infor-
maciji stvar vedno bolj nejasna.«

»Drugi važen moment, na katerega
opozarjajo naši izvozniški krogi, je po-
manjkanje dinarskih vplačil v klirinški
promet s strani Nemčije ter težkoče okrog
izdajanja deviznih dovoljenj, ki se jih ne
dobi v zadostni meri.

Nazadnje pa je še ena težkoča, ki iz-
vira od tod, ker morajo dati za vse po-
godbe, sklenjene z inozemstvom, nemške
oblasti še naknadno dovoljenje.

Radi vseh teh težkoč so naši izvozniški
prisiljeni izvažati v neklirinške dežele;
čestokrat tudi za kar si bodi.«

Nič kaj niso prijazne te vrstice, ki jih je
prinesel ugledni gospodarski list. Razkri-
vajo nam, da ni vse zlato, kar se sveti.
Ob tem naj ponovno opozorimo samo na
to, da ne določamo cen naših poljedelskih
pridelkov mi, marveč nemška uvozna in
izvozna komisija. V tem smislu pa je tre-
ba razumeti zgornjo izjavo

Tabele za izračunavanje obrambnega
davka so že izšle in se dobe v Mari-
borski tiskarni!

vitev: »... v petih občinah kočevske sre-
dine živi in dela danes samo 161 zavednih
naših kmečkih posestnikov, in sicer 45 v
okoliški občini kočevski, v mozeljski 34,
reški 32, staroškli 30, pokrivniški 20.«

Mislim, da so ta dejstva, ki jih je ugo-
tovil in zapisal slovenski znanstvenik, sa-
ma na sebi pač dovolj zgovorna. V naj-
težjih razmerah živi na Kočevskem le
malo trdo zavednih slovenskih rodbin, do-
čim je večina kočevskih Slovencev vse
preveč pod tujim vplivom.

Vsak pameten človek mora uvideti, da
je v tako neugodnih okoliščinah naravnost
nedopustno in izdajalsko početje neodgo-
vornih ljudi, ki kočevske Slovence raz-
dvajajo in rušijo že itak skromno poveza-
nost. Zato je treba poskrbeti, da bo en-
krat za vselej to početje prenehalo. Ko-
čevski Slovenci naj se združijo pod okri-
ljem CMD, ali katere druge narodno-
obrambne (ne politične!) organizacije —
brez ozira na to, h kateri politični skupini
se prišteva posameznik — k skupnemu,
složnemu delu za izboljšanje gospodarskega
in socialnega položaja kočevskih

Slovencev, za močnejše slovensko kultur-
no življenje na Kočevskem, za popolnoma
slovensko šolo, za slovenske otroške vrt-
ce in zgolj slovensko učiteljstvo, za pri-
znanje prvenstva slovenskemu jeziku na
Kočevskem in za popolno zaščito kočev-
skih Slovencev.

Ob tem programu se lahko najdemo
vsi, brez izjeme. Mislim, da si žele vsi
zavedni kočevski Slovenci dela in pošte-
nega kruha za vse naše ljudi, popolne go-
spodarske enakopravnosti s Kočevarji, le-
po zveneče slovenske besede in pesmi v
vasi, v hiši, šoli in cerkvi ter poštenega
sožitja slovenskih ljudi. Da se bo mogla
ta želja ustvariti, predlagam sledeče: Po
vaseh naj se ustanovijo štiri do šestčlan-
ski odbori, v katere naj pridejo ljudje raz-
ličnih političnih prepričanj. Ti odbori iz-
volijo iz svoje srede zastopnike, ki se naj
snižejo v Kočevju ter odločijo, pod okri-
ljem katere narodno-obrambne organiza-
cije bodo nadaljevali delo.

Kočevski Slovenci, skrajni čas je za
skupen nastop!

Dopiši „Edinosti“

Dolina Šentflorianska

Zunanje politični položaj je medtem na mrtvi točki. Japonci zasedajo, kjer jim paše. Chamberlain pa govori, kadar mu paše. Govoriti je tudi za Angleže nekaj najboljšega, boljše, kot pa prodajati kožo za svolega bogatega bližnjega. Vseeno potem, ali na bližnjem ali daljnem Vzhodu.

Angleški valček izgleda, da se ne bo obesil in da se spreminja počasi v ruski »kazake«. Kdor ne ve, kaj pomeni ta beseda, pa na vraša. Ampak medved se vsekakor ne bo več ruval za šepajočega leva, ki bo moral nazadnje le sam nositi svojo lastno kožo na prodaj.

V Tiencinu so baje neki belogardisti zasledili ruski konzulat, da pričakajo nekakšnega »carja«. Stvar je premisleka vredna. Škoda, da se belogardisti ne obrnejo na dobrosrčne Japonce, da jim reskribijo koga za njih prestol, kakor so ga preskrbeli tudi mandžur-skim Kitajcem, ko so jih osvobodili kitajskega larma ter ustanovili svobodno državo Mandžukuo. Kakšna radost bi zavladala v vesoljnem sveu, ko bi se potem svobodna država Mandžukuo No II. pod japonskim protektoratom razprostirala do Visle, nekako do meja poljske republike... To pa bi tudi kam stiščali...

Pod protektorat bi tako prišli vsi Slovani. Hvala Bogu, bi vsaj kdo za nas skrbel.

V Kanibaliji je veselo življenje. Kanibalski

šejk in njegova porodica vsak dan enega Kanibalčana poje. »Da jim ne bo v življenju težko«, je lepo zapisano v pravilniku o pojedinah. Vsak srečnež rad zapusti dolino solz, ker ga za slovo še pošteno spita, kar edino ima neki smisel, kakor pravilo.

Kanibalščina pa je vzbudila senzacijo. Ker to ni samo sistem, je celo ideja. Zato si marsikdo v Evropi tuhta, kako bi se izmuznil tja, magari bi ga na koncu pojedli. Ampak zavest, da si pred smrtjo »pridelas« še lahko dobro porčijo špeha, dviga zapostavljenega duha do neba. Koliko vrednost!

Platovi so krog in krog, da ni mogoče čez. Telo ne more črez, zapostavljeni duh pa roma k debelim loncev v pokrajini, kjer je vsega dosti. Tako se bo pozneje marsikje zgodilo, da bodo debelemu loncu postavili — spomenik.

Po stari navadi bodimo veseli in dobre volje, četudi grozi nova povodenj. »Le divljaj, zrd povodenj, bomo rekli, saj nam ne moreš ničesar več vzeti!« Bomo rekli in se smejali, da se bo gora tresla in rodila miš...

Kar se tiče miši, stvar kar ni tako enostavna, kakor bi kdo mislil. Kajti ta domača živalca tako prestraši človeka, čeprav prestrašena sama išče luknje, da bi zbežala, da je ni bombe, ki bi imela groznejši učinek. Tole od gore in miši ima svoje politično-psihološko ozadje in torej stvar le zares ni tako enostavna, kakor bi kdo mislil.

Od Sotle

Vsa pokrajina ob Sotli na desnem bregu (na slovenski strani), ki je bila ob zadnjih povodnjah od vode in ponekod od toče tako kruto prizadeta, pripada deloma šmarskemu, deloma brežiškemu okraju. Kakor poroča »Slovenec« z dne 24. junija t. l., je bila škoda le po prvih dveh povodnjah cenjena v šmarskem okraju na milijon 600.000 din. v brežiškem pa 7 milijonov. S tretjo povodnjo in točo lahko škodo v obeh sosednjih srezih ali okrajih zaokrožimo skupno na 10 milijonov din. S to vsoto pa je mišljena le gospodarska škoda na zemlji, brez tisočih in tisočih malih družinskih in osebnih tragedij, ki so globoko skrite in nikjer vidne ob posledicah, kakor so pomanjkanje, beda, revščina, glad. Torej 10 milijonov je šlo ob Sotli doslej samo letos v nič. Leto za letom je tako. Povprečno v 20 letih Jugoslavije 200 milijonov samo na naši strani. Izdelani so odlični načrti še tik izpred vojne za regulacijo Sotle, ker Sotla je prav za prav tod glavni vir vse velike škode. Kdaj bomo vendar do regulacije prišli? —

H.

Pragersko

Pragerski skavtje so na svoji seji nedavno ustanovili vod planink. Videti je, da je za edinico na Pragerskem med mladino precejšnje zanimanje. Edinica ima mnogo pripadnikov, ima pa za svoje seje in sestanke čedno sobico. Četovodja brat Miroslav Kac ze edinico zelo skrbi in mu moramo priznati, da jo vodi res po pravi poti.

Sokol Črešnjavec na delu. Sokolska četa na Črešnjavcu pri Pragerskem se pridno pripravlja za svoj javni telovadni nastop, katerega bo imela v nedeljo 2. julija. Upamo, da bo 2. julija na Črešnjavcu videti tudi okoliška društva, ki bodo četo vsaj malo podprle.

Sokolsko društvo Pragersko se pridno pripravlja za igro, katero bo uprizorilo v nedeljo 2. julija ob 7. uri zvečer v Sokolski dvorani na Pragerskem. Igrale bodo same narasčajnice in to štiri igrice-enodejanke. Igro režira sestra Anica Sekovičeva.

Rogaška Slatina

Velika pevška prireditev se bo vršila v Rog. Slatini dne 6. avgusta t. l. ob priliki proslave 15-letnice pevškega in prosv. društva »Sloga« v Rog. Slatini. V znameniti akustični dvorani Zdraviliškega doma bo nastopilo nad 20 pevskih zborov oz. društev iz vse Slovenije; pelo bo okrog 600 pevcev. Pevškega izleta se bo udeležilo tudi več godb. Nastop se bo vršil tudi popoldne na veseličnem prostoru. Za pevsko prireditev vlada povsod veliko zanimanje. Tudi mnogo drugega občinstva bo prišlo. 6. avg. v našo lepo Rog. Slatino, saj postaja to naše letovišče Slovencev iz leta v leto priljubljenejša nedeljska izletna točka! Natančnejši spored bomo še objavili. Za danes pa opozarjamo vse ljubitelje slovenske pesmi in glasbe sploh na naš pevski izlet v Rog. Slatino!

Velika sezona v našem zdravilišču je pričela. Po nekoliko ustaljenem vremenu je do tok tujcev prav lep. Številnim gostom igra veliki zdraviliški orkester. Vrše se tudi razne zabavne in kulturne prireditve.

Na morje bodo šli. Prihodnje dni bo šlo na dvodnevni izlet na Jadran večje število otrok slatinske in svetokriške šole. Naša Jadranska Straža vrši svoje poslanstvo prav praktično, da seznanja mladino z lepoto naše zemlje in morjem neposredno. Tako je tudi pravilno in vredno posnemanja! Voditeljem naše J.S. vse priznanje!

Dvorana Sokolskega doma bo v kratkem dograjena ter bo že začela služiti svojemu prosvetnemu namenu. Stavba pa bo morala za enkrat neometana čakati sredstev s katerimi se bo mogoče obdelati. Prispevajte, tudi vsak najmanjši dar je dobrodošel! Stevilka ček računa je 17-783! — Sokolsko društvo bo čez letošnjo jesen veliko efektno loterijo. Glavni dobiček bo nov avtomobil poleg tega pa bo mnogo drugih krasnih dobitkov.

Srečke je začelo društvo te dni razpečavati po 5 din komad. Čigav bo avto? Vsak lahko poskusi srečo za pet dinarjev!

Kočevska dežela

Je lepa, pa siromašna. To siromaštvo se očituje v slabi prehrani in v silno pomanjkljivih zdravstvenih razmerah. Zato smo v teh dneh z veseljem pozdravili vest, da bo priredil Higieniski zavod iz Ljubljane po raznih krajih (Koprivnik, Nemška Loka, Spodnji log, Mozeli, Livold itd.) higienisko razstavo, združeno s prikazovanjem poučnih filmov, s predavanji zdravnikov dr. Simenčeve in zdravniške pomočnice ter s praktičnimi navodili, predvsem za pravilno negovanje otrok.

Zavedamo se, kakšne važnosti bodo te prireditve za vse ljudstvo na Kočevskem in zato želimo, da bi se jih udeležilo čim več tukajšnjih prebivalcev. V ta namen pa priporočamo, da naj da Hig. zavod razstavo in vse, kar je z njo združeno, pravočasno razglasiti preko občinskih uradov. Tudi plakati, ki bi opozarjali, kdaj in kje bodo prireditve, ne bodo odveč (seveda samo v slovenskem jeziku!).

Škrilj pri Kočevju

Lepo zveni zgornje ime, kajne? To je ime slovenskega kraja, ki je pa le malo znan, saj je tako rekoč »bogu za hrbtom«. Skoraj v planinah smo. Okraj grebena (na njega pridemo v 10 min.) se svet strmo spušča proti Kolpi, do katere je ¼ ure. Za ljudi, željne lepote, svežega zraka sredi gozdov in mnogo solinca, je »Škriljski raj« nad vse priporočljiv. Kdor bi prišel k nam, bi videl marsikaj zanimivega. Naj nekaj teh reči naštejemo.

Pri nas imamo 27 hiš, od teh jih je samo 12 naseljenih. Pri eni hiši so stooštotni Nemci, drugo pa je slovensko, odnosno mešano.

Iz občinskega urada naše obč. uprave v Moziju dobivamo dvojezične dopise, v katerih se namesto uradnega naziva slovenskega kraja Zdihovno še danes dosledno uporablja avstrijski vzdevek Oberškrilj. Zdihovno je 10 minut oddaljena naselbina s 6 slov. hišama, nad katerimi kraljujeta krasno župnišče in cerkev. Tu je podružnica mozelske župnije. Tej podružnici načeljuje trd Nemec, ki ne zna po treh letih bivanja med nami slovenskega jezika. (Njegov oče je rudar iz Zagorja, ki dela na Westfalskem). Podružnica ima v svojem okrožju 9 naselbin, med katerimi so 3 popolnoma slovenska, 5 je nar. mešanih, ena pa je nemška.

V Zdihovnem pa je zanimivo še to: Pred leti je poskrbel Higieniski zavod za vaško cisterno (v Škrilju nam je omislil celo vodovod!). In kateri se zbira voda predvsem po obširni, poševno ležeči zbetonirani plošči. Za to bi morali skrbeti lokalni čimtelji. Toda ti se niti ne zganajo, čeprav je ograja že vsa podrla in plošča v razpadanju. Neznatna zadeva, za katero pa je Higieniski zavod vendar precej žrtvoval.

Še marsikaj je tu zanimivega, posebno tuja propaganda, podzemne jame itd. Pa drugič.

Mozeli pri Kočevju

Že tretja povodenj je šla mimo nas. Sicer nedolžna Rinža, ki ima že od bližine Kočevja pa do Kolpe podzemeljski tek, je zbrala toliko vode, da nam je zalila kotanje in polja ter travnike v njih. Širna jezera so sedaj odtekla, ostalo pa je mnogo smrdljivega blata in nesnage.

Sploh pa je letos križ, ko nas ne pusti deževje pri miru in zastaja delo po poljih, ki jih je prerasel plevel. Tudi s košnjo ne pride-mo nikamor in trava že kar preveč rjavi.

To so križi in težave, ki tajejo letos menda vse Slovence. Seveda čutimo v tem koncu vsako vremensko nepravilno posebno močno, ker nam zemlja že itak kaj slabo rodi. Skromne so naši pridelki živil...

H gospodarskemu neugodju se pridružuje še drugo, ki se poraja ob pomanjkanju kakršnega koli slovenskega kulturnega življenja. Vse, kar premoremo je tole: Knjižnica CMD in pa zborovsko cerkveno petje za slovensko

mašo, ki je vsak mesec enkrat, ob sedanjih neurejenih razmerah pa še to ne redno. Bore malo je to! Razbiti smo. Eni gradijo prosvetni dom, drugi a gledajo od strani. Ni ga, ki bi te ljudi — saj nas je tako bore malo — ponovno združil. Člani prosvetnega društva, Sokoli, člani CMD in drugi, vsi bi lahko pristopili k delu, saj se vendar gradi hiša, v kateri bo zvenela samo slovenska beseda. Tudi v pevskem zboru bi se lahko našli prav vsi in si večkrat pripeljali v našo sredo slepega Tončka s Kočevja, da bi nas učil lenih pesmi, poleg cerkvenih tudi naših narodnih. Ob nedeljah in ob praznikih bi lahko sredi vasi, pod lino — ta lina bi nam naj bila simbol in zbirališče — zapeli in pritegnili s pesmijo v naš krog tiste, ki omahujejo. Zakaj prstimo, da nam tujišo Kočevjarji v enomer v ušesa svoje obupno zveneče ponevke, ki se z našimi slovenskimi pesmimi sploh primerjati ne dajo?! Zberimo se in s svežo, polno pesmijo povejmo, da smo tudi tu!

Po savinjski dolini

Preteklo nedeljo sem moral po opravkih v Savinjsko dolino. Jurtanji vlak me je potegnil do Petrovč, kjer sem izstopil in jo mahnil peš preko mostu dalje po desnem bregu Savinje.

Po poljih in hmeljskih nasadih je ležala še vedno voda kot ostanek neurja, ki je pred kratkim divjalo po Savinjski dolini tja do Vranskega. Zemlja, ki je že prenasličena vode, ni mogla popiti in posrkati velike množine vode, ki je padla v teku par ur trajajočega neurja. Polja nudijo po nekod porazno sliko: videl sem ržena in pšenična polja, na katerih ni ostala niti ena bilka cela. Samo strnišče je ostalo in kmet bo prisiljen pokositi te ostanke in jih porabiti bodisi za steljo ali v kake slične namene.

Kljub temu, da je bila nedelja, je bilo na travnikih mnogo ljudi, ki so obračali seno, ki ga je zadnji dež popolnoma premočil. Ustavil sem se pri taki skupini in govoril z njimi. Obupani so: nekateri ne bodo pridelali doma prav nikakega žita, grozi jim, da bo krompir gnil, a tudi hmelj je dožal ponekod ves sklatila, a tisti, kar ga je ostalo, bo imel slabo barvo in ga ne bo mogoče prodati za normalne cene. Ljudje so zaskrbljeni, kako bodo preživeli letošnjo zimo, kajti druga leta so svoje pridelke prodajali in so jih imeli še dovolj za lastno uporabo, letos ničesar ne bo. Posebno težko jih bodo prizadeli davki, ki so jih že druga leta komaj nosili. Komisija je popisala škodo, ki gre v milijone, želijo pa ljudje, da ne bi ostalo samo po popisu, am-

Naša mladina

Ob koncu šolskega leta — Vesele počitnice!

Srednješolci in visokošolci so že šli na počitnice, ljudske šole pa so završile svoje delo te dni. Približal se je čas, o katerem sanjari mlada duša vse leto »težkega« šolskega življenja, čas, ko se mladi človek sprosti in zaživi čisto svoje, svobodno, počitniško življenje.

Naše šolstvo se bori zadnja leta z velikimi materialnimi težavami. Dejstvo je, da se je na ljudskih in v srednjih šolah število učencev iz leta v leto večalo, šolski prostori pa so ostali isti. Ljudstvo je spoznalo važnost šolanja in ni čuda, da se hoče vsakdo poslužiti pravic, ki mu kot državljanu pripadajo, ter se izobraziti, kolikor mogoče visoko se da. Ljudsko šolanje je obvezno, srednjega šolanja pa je tudi deležno iz leta v leto večje število slovenske mladine. Seveda se ga v prvi vrsti poslužujejo meščani, oz. tisti, ki imajo srednjo šolo pred nosom. V veliki meri se šola po gimnazijah in meščanskih šolah tudi delavska mladina, manj kmetjska. Dasi šolanje dandanes ni več tako drago, kot je bilo pred leti, vendarle kmetje tudi manjše izdatke težko zmagujejo, kar je posledica še vedno občutne gospodarske krize v našem podeželju. Imovitih kmetov pa imamo žal tako malo. Kljub vsemu pa vendarle lahko rečemo, da je smisel za šolanje in višje izobraževanje prodrli pri nas že do zadnje gor-

pak, da bi se jim davki odpisali ali pa vsaj, da ne bi davkarija gnala domačile na boben. Če je bila kdaj ta želja upravičena, je to sedaj.

Poslovil sem se in krenil dalje. Vreme se je začelo nekam kisati, a proti poldnevju je veter razpodil oblake in je posijalo solnce. Hodil sem po svojem opravku po domovih. Skoro na vsaki mizi sem našel na kak dnevnik ali pa vsaj tednik. V Latkovji vasi sem našel tudi na »Edinosti«. V vsaki večji vasi je po več radio-aparatur, ki so si jih premožnejši kmetje kupili v boljših časih. Ljudje poslušajo poročila, čitajo časnike in čuditi sem se moram, kako dobro so poučeni o vseh političnih kakor gospodarskih vprašanih. Tudi knjižnice pravljajo svoje prosvetno delo prav dobro.

Ta popoldne se je vršil v St. Petru sokolski nastop. Prijetno je bilo gledati, koliko rdečih srac se je zbralo okoli sokolskega doma. Pa tudi sicer sem našel na mnogo kmetov, ki so pozdravljali in odzdravljali z »Zdravo«. — Ljudle so v splošnem zelo razgibani, drže korak s časom in se ne dajo prehiteti in ne presenetiti od ničesar.

V prenapolnjenem večernem vlaku sem se vračal proti domu. Utrujen sem slonel ob oknu, gledajoč po hmeljskih nasadih, ki so hiteli mimo mojih oči. Dan se je nagibal h kraju. V sosednjem vagonu so izletniki prepevali. Jaz sem pa mislil na ljudi, ki kljub vsem elementarnim nesrečam, ki jih zadevajo, in kljub obilnemu dnevnemu delu, ki jim pred nočjo ne da počitka, ne pozabljajo na to, da je treba tudi duhu nuditi vedno nekaj novega. Sadovi tega pravilnega pojmovanja nega duha so že sedaj vidni in prepričan sem, da bodo vidni za vsakega, ki bo hodil po tej lepi dolini, kjer živi to napredno in delovno ljudstvo.

Eko.

Položaj vinogradnikov v Slovenskih goricah.

Zadnje neugodno deževno vreme je povzročilo med našimi vinogradniki veliko zaskrbljenost, ker se je po mnogih predelih Slovenskih goric pojavila v vinogradih peronospora. Bolezen pa zajema vedno širši razmah po minulem deževju, ko je nastopilo toplo sončno vreme. Zadnje deževno vreme je pravočasno škropljenje po vinogradih tako oviralo, da je bilo nemogoče bolezen zatreti. Zelo se bolezen širi pri malih in kmetijskih vinogradnikih, ki si ne zmorejo nabaviti galice, katere je letos precej draga. Našega prizadetega vinogradnika se polasča obup pred propadom.

Iz zveze kmetijskih fantov in deklet

Važe

Naše društvo kmetijskih fantov in deklet priredi dne 29. t. l. ob 3. uri popoldne veliko tekmo koscev, na kateri bodo govorili zastopniki Zveze kmetijskih fantov in deklet in Okrožja iz Ljubljane. Pozivamo vse prijatelje napredka kmetijske mladine, da se naše manifestacije polnoštevilno udeležijo!

Šmartno ob Dreti

Dne 2. julija priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šmartnem ob Dreti tekmo koscev, na katero pozivamo vse tiste, ki ljubijo napredek in razmah kmetjsko-mladinskega pokreta, da skupaj z nami manifestirajo mogočni kmetjsko-mladinski ideji. Zbirališče je v Zg. Krašah, odhod povorko ob 2. uri pop. na tekmovalni prostor.

Donačka gora

Phujsko Okrožje kmetijskih fantov in deklet kakor tudi celjsko in ljubomersko priredilo

dne 2. julija t. l. izlet na Donačko goro, da se na ta način spoznamo, pridemo skupaj, se pogovorimo in v prijetni zabavi opravimo tudi mnogo koristnega dela za razmah kmetjsko mladinskega pokreta. Tovariši in tovarišice v nedeljo, dne 2. julija vsi na Donačko goro! Tovariši iz Sv. Jurija ob Ščavnici in iz plujškega Okrožja pridejo s tovrstnimi avtomobili. Posnemajte jih tovariši tudi iz drugih okolišev. Na svidenje!

Muhaber

Veliko tekmo žanjic priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Muhaberu, ki naj pomeni pravo in odlično manifestacijo v borbi za vstajenje vasi. Zbirališče tekmovalcev in povorka je pri g. Francu Kastelcu v Bršljinu. Ob 3. krene povorka na tekmovališče po sledečem sporedu: konjenik z državno zastavo, kmetjska konjenica, godba, društvena zastava, zastopniki Zveze in Okrožja, žanjice, kosci, kolesarji, okrašeni vozovi, otroci (mali kosci in žanjice) ljudstvo.

Izdelovanje likerjev,
dezertnih vin in sirupov,
žganjarna

Jakob Perhavec
MARIBOR - Gosposka ulica 9 - - Telefon 25-80

Rum, konjak, slivovka, brin.evec.
droženka in klevovaca.
Specialiteta: Grenčak in vermut.
NA DEBELO! NA DROBNO

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH
TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

Zanimivo štivo

Poljska

V času, ko skoraj ves svet gleda na Poljsko kot žarišče, kjer se križajo interesi Nemčije na eni strani in Poljske in ostalega sveta na drugi strani, si je treba pogledati, kakšna država je Poljska in koliko znaša njeno bogastvo v človeškem materialu in gmotnem oziru.

Poljska meri 388.000 kvadratnih kilometrov, torej približno 70 odst. površine Francije. Njeno prebivalstvo, ki pa zelo naglo narašča, šteje okrog 35 milijonov. Noben narod v Evropi nima tako visokega števila rojstev kakor Poljska. Če bo število rojstev stalno tako, bo imela Poljska leta 1950 toliko prebivalcev kakor Francija. Na 1 kvadratni kilometer odpade 77 prebivalcev, torej isto število kakor v Franciji. Poljska nima predela, razen visokih Karpatov in močvirnatih dežel Pripeta, ki ne bi bil naseljen. Njeno poljedelstvo je tako razširjeno, da bi moglo prehraniti mnogo več ljudi, kakor jih sedaj biva na Poljskem. Z ozirom na dejstvo, da je skoro izključno poljedelska država, ji preostane mnogo delavske moči, ki hodi leto za letom v tujino na delo.

Poljska ima več velikih mest. Glavno mesto je Varšava, ki šteje preko 1 milijon prebivalcev. Sledi nato Lodz s 500.000 prebivalci, ki je obenem največji industrijski center Poljske. Razen teh pa ima Poljska še sledeča večja mesta: Krakovo, Poznanj, Vilno in Katowice.

Kakor smo že preje omenili je Poljska predvsem poljedelska država in pokriva okoli 10 milijonov ha žito. Eno četrtno poljskega ozemlja pokriva gozd, to je okrog 9 milijonov ha. Lesa pridobijo letno okoli 25 milijonov kubičnih metrov. Ena tretjina vseh gozdov pripada državi, ki gozdove zelo čuva in jih le malo izrablja.

Industrije Poljska nima mnogo, vendar ima mnogo zemeljskih zakladov, kakor premog, železo, cink, petrolej in kameno sol. V gornji Sleziji je mnogo premogokopov. — Tekstilna industrija ima svoje središče okoli Lodza, medtem ko je središče kemične industrije gornja Slezija.

Železniško omrežje Poljske meri okrog 20.000 km, vendar je v primeri s francoskim, ki meri okrog 54.000 km zelo redko. Vendar ima Poljska mnogo vodnih poti na rekah in le na ta način je mogoče, da promet ne trpi na pomankanju prog. Vendar je Poljska spoznala to svojo napako in je v zadnjih štirih letih zgradila veliko število novih prog.

Poljska je imela hudo delo, predno je svojo državo do gotove mere uredila, kajti prevzela je v svoji novi državi ozemlja, ki so pripadala ruskemu cesarstvu, nemškemu cesarstvu in avstro-ogrski monarhiji ter med temi deželami ni bilo nikakih vezi. Poljska je bila skozi štiri leta bojišče svetovne vojne in je zato razumljivo, kako čelo je imela nova država, da vsaj do gotove mere popravi, kar je porušila svetovna vojna.

Prebivalstvo Poljske tvorijo do 75 odst. kmetje, ki v političnem življenju za sedaj še malo pomenijo. Tudi nepismenost je še zelo velika. Večina poljskega mestnega prebivalstva so židje, saj ima na primer Varšava 350 tisoč židov, a vsega prebivalstva neka čez milijon ljudi. V novi državi je najbolj trpelo srednje in malo plemstvo, ki je s svetovno vojno izgubilo

skoro vse in ki sedaj le s težavo vzdržuje svoja okrnjena posestva.

Kaj pomeni Poljska danes vojaško, ni mogoče točno reči, vendar je gotovo, da je Poljska danes tako oborožena in pripravljena, da lahko nudi odpor tudi še tako močnemu napadalcu. Vzgoja poljske mladine je ves čas od svetovne vojne sem strogo nacionalistična in je imela za cilj, da ne dopusti, da bi prišlo do četrte delitve Poljske. Posebno so skrbeli, da je narod spoznal pomen morja za državo ter so zato slavili „koridor“ (Pomorjansko) in Gdinjo kot biser vse svoje dežele, ki jo je treba braniti do zadnje kaplje krvi. „Koridor“ je za Poljsko žila, potom katere črpa vsa Poljska svoje sile, je pot v svet, edina pot v morje. Iz male vasice Gdinje je danes nastala luka, ki ima najmodernejše pristaniške naprave, ogromna skladišča in tudi svojo popravilnico ladij. Nastalo je mesto krasnih palač, ogromnih skladišč in cele vrste najmodernejših vil in celih četrti delavcev.

Kako misli Poljska resno, se vidi najlepše, kako se je odzvalo prebivalstvo Poljske o priliki razpisa notranjega posojila, ko so ljudje že prvega dne podpisali toliko posojil, da je že preseglo vsoto, ki je bila razpisana. Posebno so se izkazali tudi poljski emigranti, ki so poslali znatne vsote v domovino. Ves poljski narod stoji danes trdno na braniku svoje domovine, odločen, da obrani svojo domovino pred vsakim, ki bi se je hotel dotakniti, posebno proti onim, ki bi se spravili na poljsko Pomorjanko.

George Washington

V kratkem se bodo vršile v USA volitve novega predsednika. Prvi predsednik Zedinjenih držav je bil George Washington, čigar življenjepis kaže njegovo trdo življenje in borbo, ki pa ni ostala brezuspešna, saj je danes USA poleg Anglije največja in najpomembnejša država na svetu.

George Washington se je rodil 22. II. leta 1732. v Virginiji, nedaleč od mesta, kjer stoji danes velempo, ki nosi njegovo ime. Njegovi predniki so se preselili iz Anglije v Ameriko. Že s 16 leti je bil Washington zemljemerec in s 17 leti je nastopil svojo prvo javno službo kot okrožni inženjer. S prvim prisluženim denarjem si je kupil posestvo 200 ha. Vsako leto je dokupoval zemljo, nekaj pa je podedoval od brata. Postal je že z 20 leti veleposestnik, ki je zavzel radi svojega družabnega položaja kmalu mesto glavnega pomočnika lorda Fairfaksa, ki je bil takrat upravni vodja Virginije.

L. 1753, ga je angleški guverner poslal k pogajanju s Francozi, ki so med Kanado in Ohiom zgradili celo vrsto trdnjav. Prišlo je do vojne in Washington je bil l. 1755. imenovan za glavnega poveljnika virginijske armade. Toda že leto kasneje po zmagi nad Francozi se je Washington odpovedal tej časti in se je preselil na svoje posestvo, kjer se je poročil s veleposestnico in vdovo Marto Custis, ki mu je prinesla v zakon dva otroka. Bil je član vseh mogočih zbornic in razsodišč ter je sploh veljal za enega največjih in najbolj sposobnih ljudi v Virginiji.

Anglija, ki je v večnih borbah za kolonije potrebovala mnogo denarja, je skušala ta primanjkljaj nadomestiti s tem, da je naložila svojim ameriškim kolonijam velike davke. To je privedlo najprej do raznih pogajanj odkritih groženj in končno tudi do vojne. L. 1775. je bil George Washington imenovan za vrhovne-

Kupujte

ori tvrdkah ki
oglašujejo v

„EDINOSTI“!

MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6

TISKARNA

LITOGRAFIJA

OFFSETTISK

KAMNOTISK

BAKROTISK

ANILINSKI TISK

KNJIGOVEZNICA

KARTONAŽA

PLAKATIRANJE

ga poveljnika armade, ki se je borila proti Angležem. Kljub temu, da so bili ameriški vojaki nedisciplinirani in da so bili razmeroma slabo oboroženi, kljub temu je uspelo Washingtonu, da je prisilil Angleže, da se umaknejo iz Bostona. L. 1776. je kongres v Filadelfiji proglasil odcepitev bivših kolonij od Anglije in proglasil samostojnost. Kljub temu, da so pošiljali Angleži vedno nove čete v Ameriko, se je posrečilo Washingtonu s pomočjo Francozov, da je Angleže premagal in l. 1783. je bil sklenjen mir v Versaillesu. Po dolgih parlamentarnih borbah se je

ustanovila l. 1789. samostojna zveza ameriških držav, čijih prvi predsednik je postal Washington. Narod, ki ga je vodil Washington, je bil majhen in šibek. Filadelfija, ki je imela komaj nekaj čez 40.000 prebivalcev in New-York, ki je imel komaj 333.000 prebivalcev, sta bili največji mesti. Potem, ko je bil štiri leta predsednik, je bil Washington ponovno izvoljen za predsednika, vendar je to čast odbil. Ko pa je l. 1799. grozila vojna s Francijo, je bil ponovno vrhovni poveljnik vseh sil Zedinjenih držav. Umrl je 14. decembra 1799. v 67 letu svoje starosti.

V angleški vojski dobro kuhajo ...

Mlečno jajce

Listi so pisali o novem nadomestku, ki naj zamenja kurje jajce. Ta nova jajca izdelujejo v Nemčiji, in sicer iz mleka. Jajcu pravijo »Milei« (mlečno jajce). Baje ga lahko uporabljajo za pripravljanje vseh jedil, za katera so bila potrebna doslej kokošja jajca. Organ za prehrano države in druge gospodarske organizacije so napravile poskuse z novim surogatom (nadomestkom). Poročila pravijo, da ni nobene razlike v kvaliteti jedil, ki so bila pripravljena s tem surogatom in med onimi iz kokošjih jajc.

Ob takšnih vesteh se nam rejcem perutnine težijo lasje, kajti kaj bo z nami, če ne bodo šla jajca v promet. Tolaži nas samo še dejstvo, da so vsi surogati silno dragi in da jih naši ljudje, ki niso tako petični kot nemški, ne bodo mogli kupovati.

Meni, vnetemu perutninarju, pa noče iz glave misel: Zakaj pridelujejo v Nemčiji umetna jajca? Mar imajo naravnih,

dobrih jajc, ki jih nosijo kokoši, pre malo?

Pri teh in podobnih surogatih pa se moram nehoti vedno spomniti tudi še na svoj nedavni binkoštni obisk v Ljubljani. V dežju sem lazil taktat po mestnih ulicah, bifetih in drugod. Čul sem govoro in videl sem popotno oblečene ljudi. Bilo jih je mnogo. Kupovali so in jedli. Vsem jedem so hoteli vedeti imena in cene. Niso se mogli načuditi okusnosti in cenenosti. Postavali so pred izložbenimi okni mesariji, delikatesnic itd. ter niso mogli odtrgati oči od blaženih dobrot. Kljub dežju in kljub vrvežu sem jih taktat zasledoval kot kakšen detektiv, kajti pomilovalno sem se nasmihal in užival ob njihovem uživanju.

ŠIRITE „EDINOST“